

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

4.2014
MAJ

Klumprotsjuka hotar rapsodlingen

Koll på svamp i majs

Vägen till
4 ton
ekoraps

"Påverka
läckaget"

Pinne eller
tallrik?

Skribenter i detta nummer: Olof Pålsson, Ann-Charlotte Wallenhammar, Henrik Nätterlund, Linda af Geijerstam, Gunnel Hansson, Rikard Andersson, Camilla Persson, Michaela Baumgardt, Björn Andersson, Ida Lindell, Gustav Johansson, Per Ståhl, Andrea Persson, Lena Friberg, Anders Bauer, Emma Hjelm, Veera Kainiemi, Linda Karlsson, Sandra Lindström, Anders Pålsson

Vallskördestrategi för bästa

Redan nu kan du ge rajgräset chans till god övervintring till 2015. En sen förstaskörd kan ge bättre förutsättningar i södra Sverige. Hur resterande vallskördar planeras är sedan avgörande. Här gäller den gamla sanningen att undvika skörd under den känsliga invintringen.

Genom senare förstaskörd kan det känsliga rajgräset få bättre övervintring.

Timotej är mer tålig mot skörd vid "fel tidpunkt" än andra gräs och baljväxter.

För att få bästa övervintring av vallen kan du planera årets skördar och odlingsåtgärder redan nu. Vallväxten ska ha tillräckligt stort förråd av reservnäring i stambaser och rötter vid invintringen. Vi tittar närmre på värdefull gammal och ny kunskap.

Sen förstaskörd i söder

För engelska rajgräset finns en hypotes om att en sen första skörd (efter axgång) är positiv för övervintringen jämfört med en tidig första skörd. Detta ska visa sig i en högre första skörd året därpå. En sen första skörd gör att nya skott som har god övervintringsförmåga bildas i återväxten. En tidig skörd ger fler skott som ger axbärande strå i återväxten vilket håller tillbaka ny skottbildning och ger färre övervintrande skott. Hypotesen har visat sig stämma i försök mellan 2006 och 2008, dock inte helt entydigt och bara på de sydliga försöksplatserna i Halland och i Sjuhärad. I de nordligare platserna Hedemora och Uppsala var en tidig första skörd positiv. I rajgräsdominerade vallar i södra Sverige kan en något senare förstaskörd alltså vara positivt för övervintringen. Innan en senare skörd tas får dock det sämre fodervärdet och att eventuellt fyra planerad skördar inte hinns med vägas in i beslutet.

Kritiskt i september

För rajgräs har man i försök

under 2000-talet också tittat på hur fyra skördar påverkat jämfört med tre. En fjärde vallskörd i oktober minskade vallavkastningen året efter och kan ha försvagat beståndet inför vintern. Det gäller alltså att skilja på effekterna på övervintringen av skördetidpunkt för sista skörd och antal skördar.

Försök från 1980- och 90-talen med rödklöver, vitklöver, timotej och ängsvingel visar att skörd under den andra halvan av september i mellersta Sverige, några veckor tidigare i norra Sverige och något senare i landets sydligaste delar är negativt för övervintringen.

Tillväxtens slut avgör

Däremot har man sett att en mycket sen skörd kan ge god övervintring jämfört med skörd under den känsliga perioden. Efter sen skörd sker ingen ny tillväxt och därmed förbrukas ingen upplagsnäring. En sen skörd precis innan tillväxten avstannar verkar vara bättre än skörd under perioden då reservnäringen upplagras. Den känsliga perioden är kopplad till när tillväxten slutar och det varierar mycket mellan år på samma plats. Enligt finska erfarenheter är det skörd 2-3 veckor före tillväxtperiodens slut som innebär den största risken. Den kritiska perioden för skörd kan möjligen infinna sig något senare nu, i och med klimatförändringen, än då försöken utfördes.

övervintring

Planera vallskördarna så att skörd undviks under den känsliga invintringen.

Timotej mindre känslig

För enskilda vallarter finns försöksresultat från 1980- och 1990-talen. Rödklöver, timotej och ängssvingel påverkades klart negativt av andraskörd efter augusti. En extra avslagning efter en tredjaskörd i augusti var också klart negativt för arternas produktionsförmåga och då speciellt om det gjordes i september. Den extra höstskörden kunde inte uppväga den minskade avkastningen som åtgärden orsakade i första skörden följande år. Timotej var mindre känslig för skörd vid ”fel” tidpunkt än rödklöver och ängssvingel. Baljväxterna rödklöver och lusern kunde utvintra vid olämplig skördetidpunkt på hösten. Gräsen timotej och ängssvingel svarade mer måttligt med istället en minskad avkastning följande vår. Timotej, ängssvingel och speciellt rödklöver klarade bete något sämre än en skörd på hösten.

Vitklöver har också sin mest känsliga period under september medan en senare skörd gör mindre skada. Vitklöverplantorna anpassar sig då till de kortare dagarna genom att plantan växer krypande ner i beståndet. Det innebär att bladskäften och bladskivorna blir mindre ju längre in på hösten man kommer. På så vis kommer en stor andel av vitklöverbiomassan undan skörden om man slår en sista skörd sent.

Lagom grönmassa

De vanligaste orsakerna till utvintring i vallar är uppfrysning, låga temperaturer, stående vatten och isbränna. Men sjukdomar kan också spela in. En putsning av vallen vid fel tidpunkt kan precis som en skördege en skördeminskning följande år. Men mycket stor biomassa sent på hösten ökar risken för snömögelangrepp. Det är viktigt att planera skördarna och försöka optimera både sista

skördetidpunkt med avseende på vallens övervintring och att det inte ska bli för mycket grönmassa ståendes kvar. Att bara putsa vallen och låta grönmassan ligga kvar är dock ingen lösning då täcket av avslaget material också ökar risken. Enligt erfarenhet från Halland är det ofta bättre att låta vallen stå kvar än att putsa eller skörda den om man är osäker om för mycket grönmassa är kvar.

Stubbhöjd hjälper

Måste sista vallskörden tas in vid en ogynnsam tidpunkt kan stubbhöjden höjas för bättre övervintring. Eftersom mer bladyta då finns kvar som kan fotosyntetisera och bygga upp kolhydratförrådet ökar övervintringschansen. Men metoden blir lätt dyr. Ett försök från 1980 visade att en septemberskörds negativa effekt på efterföljande års vallskörd, jämfört med en augustiskörd, eliminerades då stubbhöjden ökade

från 5 till 10 centimeter. Den minskade avkastningen med cirka 1000 kilo per hektar på grund av den högre stubbhöjden, var dock mer än dubbelt så stor som man förlorade med att lägga skörden i september. Alltså är det en dyr metod för bättre övervintring.

Bättre övervintring av vallen...
■ genom att undvika sista vallskörd vid känslig tidpunkt

✗ slutet av september, början av oktober i södra Sverige

✗ andra halvan av september i Mellansverige

✗ början av september i norra Sverige

■ med sen förstaskörd i rajgräsdominerade vallar i södra Sverige

■ med höjd stubb vid sista skörd vid olämplig tidpunkt, men det kostar mycket

■ för gräs än för baljväxter när man skördar vid ”fel” tidpunkt på hösten

■ utan den ”extra” höstskörden

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Malmöhus, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, Kristianstad och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annonser är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
795 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

abSe media AB, Västerås

Tryck

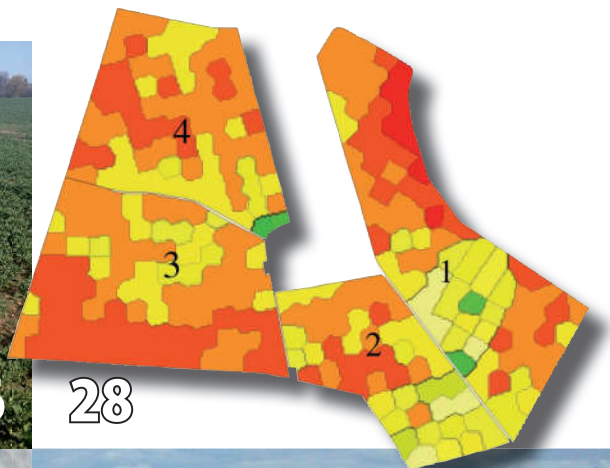
Kepa Tryck AB, Kävlinge

Utgivningsplan 2014

	Mtrldag	Utgivndag
Nr 4	7 maj	26 maj
Borgeby- bilaga	26 maj	16 juni
Nr 5	3 sept	22 sept
Nr 6	15 okt	3 nov
Nr 7	26 nov	15 dec

6

28

12

18

Innehåll:

På börsen med skyddsnet	4
Säkerhet mot prisras	
Klumprotsjuka hittad igen	6
Hot mot odlingen	
Ta svamp i majs på allvar	8
Ligg steget före	
4 ton ekoraps krossar allt	12
Glödhet gröda 2015	
Pinne eller tallrik på kultivatorn?	14
Påverkar dieselförbrukningen	
Den viktiga strukturen	18
Stora och små porer för vatten och gas	
God nytta med strukturkalk	19
Rätt läge på sommaren	
Bästa vallövervintring	20
Din skördestrategi påverkar	
Försäkring mot manganbrister	22
Kompletterande mediciner	
Undvik DON i höstvetet	23
Sortval med låg risk	
Minska kemläckaget	26
Leror med sprickor ökar risken	
Markkartera vid rätt tid	28
Ungefärligt fosformått	